

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Decimasexta. Eandem Paradisi metaphoram prosequimur:
ostendentes, quàm apte beatissima Virgo in sua Conceptione se
comparauerit insignioribus, quæ in illo consitæ erant, vt Cedro, Cypressso,

...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

verò recepit Adamum peccatorem, sed longè à se propulsauit; ita beatissima Virgo in puncto suæ Conceptionis non admisit Adamum primum peccati originalis labe illam inficientem, sed clausit illi ostium, vt idonea esset ad recipiendum in se secundum Adamum ex præuis eius meritis illam ab omni macula præseruatam Angelum enim custodientem Paradisi ostium apparuisse sub specie humana, vt tradit S. Gennadius super tertium caput Genesis, non obscure significasse mihi persuadeo, filium Dei custodem, ab instanti Conceptionis beatæ Virginis, futurum esse, magni consilii Angelum sub specie veri hominis, sicut & ipse sub eadè custus fuit portæ virginis clausuræ, Ezechiele dicente: *Porta hæc clausa erit Principi, Princeps ipse sedebit in ea.* Vnde merito ipsa verba illa Iudith contra Holofernem triumphantis sibi vsurpans, intonare potest: *Viuu autem ipse Dominus, quoniam custodiuit me Angelus eius, & hinc euntem, & ibi commorantem, & inde huc reuertentem,* hoc est, aduersus omne genus peccati, in Conceptione, in totius vitæ decursu, & in fine illius, diuina gratia me præmuniuit. Sicut enim ob illam custodiam Angelicam bestiarum agri in Paradisum ingredi prohibebantur, ne quoquo modo illum deireparentis ita bestiarum, ac ferarum peccatorum in hunc sacrum Paradisum Virginis intrare prohibita sunt; vnde sponsus ait illi: *Hortus conclusus, soror mea sponsa, hortus conclusus, fons signatus,* ecce triplicem clausuram indicat; vt ostendat clausum fuisse hunc cœlestem Paradisum triplici peccatorum generi, originali, mortali, & veniali. Vel aliter eadem verba exponere possumus: Primò, vt dicamus singularem Virginis excellentiam in eo denotari, quod facta fuerit soror, sapientiarum genitrix Patris: sicut enim hæc ait: *Primogenita sum ante omnem creaturam;* ita & B. Virgo, velut soror eius gemella per gratiam gloriatur, dicens: *Ante omnes colles ego parturiebar.* vnde Hugo de Sancto Victore lib. 2. Institut. monast. serm.

60. ait: *Soror vocatur, cœlestis hereditatis participatione: sponsam verò illam vocat, quia cum Deo coniuncta diuinam prolem humana carne indutam procreauit.* Vocat deinde illam: *Hortum conclusum,* vt significaret, animam eius nulli peccato fores aperuisse; fontem verò signatum dicit eam, vt sigillum virginitatis eius designaret. Vel dicamus aliter cum Ioanne Pico super Cantic. lib. 2. cap. 24. vocari *Virginem hortum* propter fecunditatem, & *conclusum* propter clausuram virginitatem ante partum, propter eandem verò post partum vocari fontem signatum. Hunc ergo tam amicum, tam florentem; atque sibi deliciosum Paradisum contemplanis idem sponsus, in illa dulcia verba prorupit: *Emissiones tue, sicut Paradisus;* quæ sequenti homilia elucidabimus, ne hanc longiorem, quam par est, habeamus.

HOMILIA XVI.

Eandem Paradisi metaphoram prosequimur: ostendentes, quàm aptè beatissima Virgo in sua Conceptione se comparauerit insignioribus arboribus, quæ in illo consistaerant, vt Cedro, Cypressso, Cinnamomo, Ficui, Malo granato, & Palme.

NER alia pleraque externa indicia, quibus Deus optimus maximus à principio constitutionis mundi amorem, quo hominem prosequatur, exhibuit, non infimum locum tenet, quod, vt honorifice illum hospitio reciperet, *Paradisum voluptatis,* & (vt vertit Simmachus) *Paradisum florentem,* sicut & Angelis cœlestem, itaquam proprium domicilium ei præparauit. Cuius quidem plantationis tam sollicitam curam gessit, vt D. Hieronymus affirmet, primum fuisse opus eorum, quæ Deus effe-

S. Gennad.
super cap. 3.
Genes.

Ezech. 44.

Iudith. 13.

Cant. 4.

Eccles. 24.

Prou. 8.
Hugo de S.
Victore.

Ioan. Pic su-
per Cant. lib.
2. cap. 14.

Cant. 4.

Genes. 2.
Simmach.
Theod.

cit; nam ubi vulgata lectio habet: *Plantavit autem Deus Paradisum voluptatis à principio*; Simmachus, & Theodolius vertunt: *Paradisum voluptatis principium*; ex quo infert sanctus Doctor manifestè comprobari, quod priusquam cœlum, & terram Deus faceret, Paradisum condiderat: quod neutiquam intelligendum est, ut prius Deus produxerit Paradisum terrestrem, quam eglum: id enim pugnat cum sacra Scriptura, ut ex Mosatica Geneleos narratione clarè constat; sed quod prius, quam reliquas terræ partes, locum Paradisi excoluit, magnaue florum, ac arborum varietate adeo exornavit, ut reliqua alia respectu illius quasi viderentur, vltimam sui factoris manum non suscepisse. Dæmon tamen invidiæ, & odii igne aduersus Deum, & hominem exardescens, duo portentosa scelera tentavit, & perfecit; nam in primis Paradisum illum terrestrem, sicut quondam & cœlestem cum tertia parte stellarum ad se pertraxit, suæ diabolicæ suasionis, & instigationis veneno, sub specie immanissimi colubri se ostendens spurcissimè polluit, venuto à Deo arboris fructu velci Adamo persuadens; deinde plantare cœpit ipse non vnum, aut alterum, sed & plures voluptatis paradisos, ac amantissimos deliciarum hortos, in quibus varie victimæ ei offeriebantur. Vnde Dominus per Isaiam conqueritur aduersus eos, qui in huiusmodi hortis Dns sacrificia offerebant.

Genes. 3.

Isais 65.

Populus, qui provocat me ad iracundiam, ante faciem meam semper, qui immolant in hortis, & sacrificant super lateres; eosdemque igne, & gladio, sicut olim terrestribus Paradisi ingressores Deum puniturum minatur idem Isaias: in igne suo Dominus iudicabit, & in gladio suo ad omnem carnem, quia sanctificabantur, & mundos se putabant in hortis; at ne antiquus serpens gloriari posset, quod omnes Dei paradisos tam cœlestes, quam terrestres contaminarat partim pestifera superbiæ aura in eos perfians, partim sulphureo

venenis calore exurens, decrevit excellentiorem, atque amœniorem alium Paradisum secundo Adam præparare. Ut enim dixit Damascenus, oportebat primum palatium præparari, & in regem adesse: ad hanc autem præparationem merito putauerim pertinere, quod beata Virgo à principio suæ Conceptionis Paradisus voluptatis Verbi extiterit; ne autem inimicus homo posset in eo peccati originalis zizaniam seminare, aut quidpiam nocenti ei inferre, clausit vndique illum ignea seta diuini amoris, quo animus eius à principio suæ formationis æstuarè cœpit, variisque virtutibus tam Theologicis, quam moralibus velut clauibus obserauit. Quod, ut clarius innotescat, parumper contemplemur arborez in illo primo Paradiso constitas, quibus non semel in sacra Scriptura, & Patribus comparata inuenitur beatissima Virgo, quæ, ut dixit D. Hieronymus, Hortus est deliciarum, in quo constita sunt vniuersa florum genera, & odoramenta virtutum. Sed ingenuè fateor, quoties vago oculis animi, non per Mydæ, Tantalii, vel Hesperidum hortos, quos fabulosis carminibus Poetæ plantarunt, sed per diuinum hortum Marianum, hortum voluptatis Dei, in quem de cœlo sponsus crebrò solitus erat descendere, & ad quem nunc spirituales apiculas ascendere vult, ut ex flosculis virtutum illius, mentis ore delibatis, deuotionis fauam sibi conficiant; quoties, inquam, in hunc hortum cogitatione rapior, tanta me rapit admiratio, ut illa, velut clauo defigat immortus, & quo me vertam, nesciam. Procerritas namque Cypressi me inuitat, odor cinnamomi sua fragrantia me allicit, Cypressi incorruptibilitas me vocat; cœdri maiestas imperat, & impellit, ficus dulcedo me trahit, malogranati pulchritudo sermonem à me extorquet; palma denique, quæ victoriæ symbolum semper extitit, reliquis arborib. in hac nostra tractatione præferri quasi iure suo sibi vendicat. Verùm quia sermo est de Regina

D. Damasc.
orat. 3. de
Natiuit.

D. Hier. ser.
de Assumpt.

Maria, non possum non primas dare Cedro arborum reginæ. Ipsa quidem ait: *Eccl. 24. D. Isido lib. 17. origin. Quasi Cedrus exaltata sum in Libano.* Diuus Isidorus lib. 17. originum refert, proloquium Persii, Cedro digna locutus, satis vulgatum fuisse, quod duplicem potest subfinere sensum. Primus, ut fuit cedrus incorruptibilis est, ac perpetuo permanens, ita verba Sapientis e memoria hominum digna sunt, ut nunquam excidant. Secundus est, ut orator in eo genere argumenti, cuius tractationem assumit, subiecti excellentiam tam oratione excellat, quam sublimitate cedrus reliquas arbores superat: iuxta quam intelligentiam de hoc spiritali cedro B. Virginis veracius dicemus: *Ezech. 41. Cedro digna locutus nemo, id enim soli Deo reseruat: ipse enim solus mensus est eam; quod tamen ipse indignabitur nobis donare, sine inuidia communicabimus.* Plinius, & reliqui naturales historiographi duplex Cedri genus distinguunt, maritimum vnum, aliud non maritimum. De hoc secundo ferit naturalium rerum historici, omnium arborum altissimam esse, quod in Mariam rectè conuenire quis non videat, cum altior sit cœlis, excelsior Angelis, & omni pura creatura magnitudine gratiæ sublimior. Cedrus candidatio interpretatur, & meritò propter innatam virtutem, qua viget ad turpissimos serpentes, ac spurcissimos vermes longè a se fugandos, quod non obscure immaculatam Virginis conceptionem adumbrat, quæ ea diuinæ gratiæ virtute prædita fuit, ut in prima sui formatione peccati originalis serpentem, ac infestis fomitibus vermem longè a se propulsaret. Aliud tradunt cedri genus maritimum, quæ parua est, & fructifera, paruitate quidem, humilitatem Mariæ, quæ parua erat in oculis suis, virtute verò sua fructifera, miram eiusdem fecunditatem figurat, sicut enim fructus illius, triplici compactus est substantia, ut iidem Naturales tradunt, prima calida, secunda temperata, vltima frigida; non secus fructus benedictus Mariæ, de qua natus est Iesus.

ex triplici constat substantia; Diuinitate, anima, & carne, ut in symbolo Athanasii fides Catholica docet: quarum prima, nempe Diuinitas, calida adeò esse perhibetur, ut D. Paulus dicat: *Deus noster, ignis consumens est:* Secunda, scilicet anima, non poterat non esse temperatissima, cum virtutes omnes in ea perpetuò medium tenuerint; nullaque vnquam illarum ad aliquod decesserit extremum: vltima tandem, scilicet caro, ea castitatis frigiditate viguit, quæ illam ab omni venereo calore penitus alienam reddidit.

Cypresso etiam se comparauit beata Virgo: *Quasi Cypressus in monte Sion.* Confinunt Poetarum fabulæ, puerum quendam nomine Cyparissium in sui nominis arborem conuertitum fuisse, cuius meminit Ouidius lib. 3. *Metamorph.* & de ea loquitur Virgil. in 3. *Aeneidos*, dicens:

Æreæ quercus, & conifera Cyparissi. *Virgil. 3. Eneid.*

Et Martialis ait:

Daphneas platanos, & æreas Cyparissos. *Martialis.*

Hanc tamen arborem Latini communiter vocant *Cypressum*, licet alii appellent eam *Cupressum*, iuxta illud Virgilii in 1. *Georg.*

Et tenerâ à radice ferens sylvane, cupressâ. *Virgil. 1. Georg.*

Vulgatus noster Interpres vocat eam *Cypressum*; D. Isidorus 17. *Ethymolog.* ait: *Eccl. 24. D. Isidor.*

Cypressum odoriferam adeò esse, ut serpentes eius suauitatem ferre non valentes, longè aufugiant, adeoque solidam contestatur, ut nec putrefieri, nec aliquo pondere flecti, suæque rectitudinis iacturam aliquâ substinere possit. Id ad amissum describit beatam Virginem in sua immaculata Cœptione, quæ adeò odorifera tunc prodit, ut sanctitatis eius miram suauitatem subodorans antiquus serpens, ad illam insiciendam accedere ausus non fuerit: adeò etiam solida, ut nullo peccati pondere incuruata, cœlitus datam rectitudinem vnquam amiserit, immò nec amittere poterit. sed quid non solida. extitisset beatissima Virgo, quæ septem columnis, hoc est, septiformis Spiritus sancti donis stabilita, & fundata.

data erat: Salomone dicente: *Sapientia edificauit sibi domum, & excidit columnas septem?* Plinius lib. 55. cap. de Cupresso, & Pierius lib. 12. tradit, ex hac arbore olim apud Antiquos fieri simulacrum Deæ Iunonis, eo, quòd tinea, aut simili alio verme nunquam corroditur: si ergo Gentiles illi tantū honoris Iunoni deferrebant, vt imaginem eius ex arbore tinea corrosa ab abreheri omninò prohiberent, quomodo Deum, filium suum humani corporis imaginem sumpturum, ex fecmina peccati originalis tinea corrosa illam sumere voluisse credemus? Immo certe sicut Iunonem diuitiarum Deam existimabant, & ideo Pauonem illi adherentem depingebant, quia diuitia sunt instar Pauonis caudæ deauratæ, & oculis plenæ: quia mortalium oculos ad se petrahunt; ita beata Virgo in sua Conceptione cœpit adeò cœlestibus charitativibus locupletari, vt Spiritus sanctus ei diceret: *Multa filia congregauerunt sibi diuitias, tu vero supergressa es vniuersas: vnde, sicut ibi depingebant Pauonem, qui diuitiarum symbolum erat, Iunoni proximum, sic Ecclesia Catholica Christum Domini diuitiarum fontem proximū Virgini in manibus eius depingit. Vt autem symbolica Pauonis similitudo apte esse consuet, silentio nō præteribo lectionem quorundam, qui vbi nostra vulgata ait de Christo Domino: *Manus eius tornatiles aureæ plene Hyacinthis*: ipsi vertunt iuxta Hebraicum originale: *Manus eius cauda Pauonis*, quod perinde fuit, ac dicere: In eo esse reconditas omnes diuitias, liberaliterque eas erogare; alludentes in hoc ad id, quod nuper dicebam de Pauonis cauda, quæ symbolum erat diuitiarū. Ac tandem si cupressus mortis argumentum fuit, vnde in sepulchris poni consuevit:*

Funeſta eſt arbor Procerum monumenta cupreſſus.

Id etiam rectè Virgini in conceptione sua conuenit, in qua mortem Diabolo inulit, vt ei prædixerat Dominus: *Ipsa*

conteret caput tuum. Sed iam de variis sacramentis in cinnamomo arbore latentibus sermonem instituamus, sicut cinnamomum, ait Virgo, & balsamum aromatizans odorem dedit. Plinius de naturali historia refert, Phœnicem auem, quæ vnica est, & in arbore hac nidificare solet, nulla ratione pati aliam in eodem nido secum commorari: Tradit etiā, quòd Imperator Vespasianus contexi iussit coronam auream cinnamomo plenam, qua Dea Paris tempora redimiuit: scribit deinde, non posse euelli ramos ex hac arbore, nisi à summo Sacerdote sacris vestibus induto, & præcedentibus variis ceremoniis, inter quas hæc specialis erat, ut non caderentur ante solis ortum, nec post occasum, sed die claro, & fulgenti, & iam facto sacrificio: ac tandem subiungit, ramos illos in tres partes diuidi consueuisse: Primam offerebant Diis, qui in argumentum, quod sibi placeret, ardentem flammam super illos desuper emittebant; secundam sacerdoti; tertiam populo adiudicabant. Hæc omnia quàm aptè Virgini congruant, paulatim elucidemus. Imprimis auis illa Phœnix, quæ vnica est, Christum Dominū refert, tum quia vnicus tantū Patri, quàm Matri suæ; tum quia sicut Phœnix ex igne nascitur, & in igne moritur; ita & Christus igne amoris incensus inter homines nasci voluit, & eiusdem amoris flamma æstuaes in cruce obiit. Hæc sacra Phœnix in beata Virgine, velut illa in cinnamomo, nidificauit; & sicut illa nullam aliam auem in eodem nido commorari patitur, sic Christus Dominus, rapacem illam auem, Dæmonem intelligo, minime inibi vnquam inhabitare permisit. Sicut etiam arbor illa non aliis, quàm sacris summi sacerdotis manibus contrectari fas erat, nec id ante ortum, vel occasum solis, sed clara eius luce vigente; non dissimiliter sacram hanc cinnamomum beatæ Virginis, non Dæmonis manus filiorū Adæ conceptionem maculantes, sed solius Dei, & summi sacerdotis Christi manus,

coelesti diuinæ gratiæ lumine coruscante contigerunt. Atque hinc est, quod sic ut prima pars ramorum illius arboris, quæ in tres diuidi solebat, Deo referuatur; non secus prima pars totius vitæ beatæ virginis, quàm constat, Conceptionem eius fuisse, non Dæmoni referuata, sed Deo sacrata, & oblata fuit. Ad hæc Honorius super caput 4. Cantico- rum addit, cinnamomi arborem tres habere cortices, quibus ab inclementia temporum valde protegitur: hoc quid aliud significat, quàm beatam Virginem triplici spiritali cortice præmunitam fuisse aduersus triplex peccati genus, originale, mortale, & veniale. Addit etiam D. Gregorius Nissænus in Commentario eiusdem loci, hanc arborem tali præditam esse natura, vt penam genita ex quacumque corruptione, quod & in corruptionem immaculatæ Conceptionis atruit; ea enim singulari instar cinnamomi, præstitit virtute, vt peccatum originale, quod ex primi hominis corruptione ortum habuit, penitus interimeret. Sed his maiora subiicio; Commentator Dioscorius super librum primum cap. 21. refert cinnamomum olim in tanto precio habitam, & ad eodè desideratam fuisse, vt & augustissimi Imperatores fragmentum aliquod illius ad manus habere difficillime possent. & Plinius libr. 12. cap. 20. refert Augustum Vespasianum aureas quasdam coronas, quas confecerat, cinnamomi particulis ornasse, ac perpoluisse, quasi pariter habeas cinnamomum, quàm aurum: Tanti profecto hoc arboris genus habebatur propter abditam virtutem, quam continet. hoc, quid aliud indicat, nisi ex ellentiâ beatæ virginis tanti apud vniuersas gentes habendam esse, vt ab omnibus generationibus beata dicenda foret, & ipsa prædixit: *Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.* Atque præterea cinnamomum, licet in planis gignatur, sed inter alperissimos vepres, & spinosos rubos; non dissimiliter B. Virgo, licet concepta

à progenitoribus, qui spinosi vepres fuerant, peccati originalis aculeo puncti, ipsa tamen ex his originem duxit instar cinnamomi absque vlla peccati pungente spina. Cinnamomi arbor adeo olim sacra erat, vt Plinius dicat; *Sarmenta hæssa diuidit sacerdos, Deo partem ponit, reliquum mercator condit:* Non secus B. Virgo radice sacra fuit, vt partem substantiæ eius, hoc est purissimi sanguinis illius, Deus ipse sibi acceperit, ac materiam eius hypostatico vinculo sibi vnierit; reliquum verò tanquam spiritualium, ac coelestium diuitiarum mercatoribus ad nostram vtilitatem nobis reliquit. Beata enim Virgo tota animo, & corpore intenta nostris commodis semper prospicit, & filiorum suorum emolumentis incessanter cõsulit. Subdit deinde Plinius, quod radicibus cinnamomi proximum est, vile esse, quod verò in medio, & in vertice preciosissimum: non secus, vilius, & humilior, quod in B. Virgine reperitur, illud est, quod ex radice & stirpe regia originem traxerit; excellentius tamen, quod intacta permanens, in medio ventris sui Christum portauerit: præstantissimam tamen, quod à sublimiori parte animæ illius altissima contemplatio, & ardentissimus amor, nec per momentum deficerent. Marcellæ namque dicenti: *Beatus venies qui te portauit,* Christus Dominus dixit: *quin immo beatis, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.* Refert præterea Plinius libr. 2. inauditum quoddam naturæ prodigium visum fuisse in templo, quod in honorem Cæsaris Augusti Augusta eius vxor crexerat: radicem cinnamomi magni ponderis commemorat visam aureæ patere impostam, ex qua gutta edita in grana ducebantur, donec id delubrum incendio consumptum est. Certe, quod radix, cum vigorem conseruat, alicuius liquoris guttas emittat, non semel accidit, quod autem radix sicca, & humore destituta eas producat, inauditum est. At voluit Deus hoc prodigium præmittere, vt & res etiam naturales beatissimam

Honor. super
cap. 4. Cant.

Greg. Niss. in
Comment.
huius loci.

Diosc. Com.
lib. 1. cap. 21.

Plin. lib. 12.
cap. 20.

Luc. 1.

Luc. 11.

Plin. lib. 12.
cap. 19.

nam Virginem adumbrarent. Ipsa quidem est radix illa magni pondetis, quam sancta mater Ecclesia salutat dicens: *Salve radix sancta, ex qua mundo lux est orta.* Eua radix fuit generis humani, B. vero Virgo radix, unde ortus est Christus. unde sicut qui arborem fouet, specialem radicis curam habet, & illam colit, illam irrigat, proximam illi terram sodit, ut cœlesti pluuia copiosius perfundatur; ita Deus sollicitam curam gessit Cœceptionis B. Virginis, quæ eius radix futura erat, & Mater, atque illam tot diuinæ gratiæ imbribus irrigauit, ac tot cœlestibus donis præmuniuit, ut peccati originalis vermibus ad eam contodendam minime accedere aulus fuerit: Radix hæc in patera inuenta fuit, dum aderat in visceribus sacrosanctæ Annæ matris eius, quæ auto charitatis distillata erat. Quod si radix illa sicca absque illo humore, cuiusdam liquoris guttas emittebat, etiam B. Virgo absque humore virilis seminis Christi parturiuit fontem aque viuæ; imò, & copiosum fluiuium vniuersam Ecclesiã irrigantem, ut ipse testatur: *Ego quasi tyames aque immense de fluuio, ego quasi fluuij Doris, & sicut aque ductus exiui de Paradiso.* Ut tamẽ B. Virgo mirabile sue Cœceptionis arcanum amplius explicaret, addidit: *Quasi cinnamomum, & balsamum aromatizans odorem dedi.* Reliqui omnes, tã viri, quàm sceminae, cum in peccato concipiunt, nullum Deo suauem odorem, sed execrandum fetorem mittunt, unde cum B. Virgo dicat in Cœceptione sua se odoris suauitatem emisisse, consequens est, peccati originalis fetore minime infectam fuisse, quare in figura illius Moyses prædixit: *Odoratus est Dominus odorem suauitatis; vel (ut legitur Hebræum origiaale) odorem quietis.* Bene quidam ait, *odor quietis*, quia sicut, quando quis desiderans aliquid, & illud non obtinet, inquietum est cor eius, si tamen voti compos euadat, continuè eius animus quietescit: non dissimiliter, cum Deus summopere desiderasset mundam aliquam, ac

immaculatam Conceptionem (omnes enim etiã imunda, & infecta) cum primam sacram Virginem absque omni labe peccati conceptam vidit, confestim, velut, qui rem desideratam obtinisset, animus eius quietuit, & ideo ait *faceretis, odoratum fuisse Dominum odorem quietis.*

Porro, cum in Paradiso fuerit ficus, arbor insignis adeo, ut illam grauissimi Doctores putauerint esse, ex qua Adam fructum prohibitum decerpisset, nimitum D. Athanasius, Isidorus, Theodoretus, S. Alcinius, S. Genarius, S. Anastasius, S. Nicæphorus, Trocopius, Lyranus, quorum sententia (ut id obiter dicam) rationi videtur consona, quia credibile est, simul atque primi parentes de arbore prohibita comederat, pudore correptos, ex ea qua proximè ad manum erat, velamina sibi aptasse, quibus nuditatem suã contegerent; sacra autem Scriptura expressit, *consuerunt sibi folia ficum*; unde Theodoretus præcitato loco narra lib. 3. ait: *Dum adhuc conserent folia, audierunt in Exarocem Dei decumbantem, & sub arbore latitarent; non alia videlicet, quam unde folia deceperant. Hac autem erat, de qua præceptum accepit, ut Propheta inquit, in medio ligni Paradisi. De eo autem cum manducassent, etiam folia rexebant, propterea quod sine nuditate eos paderet. Vniuersa autem erant folia ficum. Certè, sine controversia, arbor illa erat ficus, de qua præceptum acceperant, sed non assentiuntur quidam præ nimia, ut mihi videtur, simplicitate; qui putant, oportere nouum quoddam esse lignum, non attendentes, quod non ligni qualitate, neque nouitate cibi peccata censentur, sed ex præcepto dato, cuius transgressio quantumcumque, pari reprehensione digna est; Cum autem varia sint ficus genera, incertum est, ex quo genere fuerit illa, ex qua primus Patris comedit: Illud tamen certum mihi est, perisimilem fuisse beatam Virginem ficum, cuius meminit Plinius, ut refert Rupertus in libr. Sapientiæ. hæc habet ramos longissimos, & quia ficus est onusta*

Mater Eccl.

Eccles. 24.

Ibid.

Gen. 3.

onuſta præ grauitatis pondere, vſque ad terram illos demittit: folia eius ſunt inſtat ſcuti protegentis corpus pugnantis, ſub ymbra eius, non ſolum homines, ſed & animalia requieſcunt: fructus eius adeo dulcis eſt, vt in admirationem comedentem rapiat. Commentator Dioſcor. ſuper lib. 1. & D. Iſidorus lib. 17. Originum, aiunt: Taurum ferociſſimum ad ſci arborem colligatum, manſueſcere. Hanc etiam arborem tradunt immunem omnino eſſe à percuffione fulguris: Ait ergo Rupertus: iſta ficus eſt parabola Virginis benediſta, & merito rami eius, potentia animi illius erant variis, ac heroicis Theologicarum virtutum fructibus onuſta, adeo, vt in terram ſumma humilitate illam demitterent, ipſa dicente: *Ecce ancilla Domini*: & ſicut folia ſci, vt adnotauit Hugo Cardinalis ſuper Lucam capit. 21. ad ſimilitudinem manus humanæ formata ſunt, ita interni actus beatæ Virginis non interius ſiſtebant, ſed ipſa operi manus admouens, bonorum operum partus inceſſanter edebat: folia deinde huius myſticæ ficus, patrociniū ſunt, protectio, & cōtinua pro peccatoribus interceſſio, quib⁹ velut inexpugnabili ſcuto à diuinæ iræ iaculis nos defendit: in cuius figura ſacra Genefis hiftoria (vt ſuprà dixi) reſert, nuditatem ſuam primos Parentes operuiſſe foliis ficus, quibus ſe à frigore protegerent, vnde ſub ymbra eius non ſolum iuſti, & ſancti, ſed & qui beſtiarum more vixerant, cum ſpe veniæ requieſcunt: & ſicut alligatus ad ſcum ferociſſimus taurus manſueſcit, ita alligatus Deus carni per vinculum vnionis hypſtaticæ in vtero Virginis factæ, cum antea eſſet velut taurus mugiens: *Deus vltionum Dominus, Deus vltionum liberè egit*, tantam poſtmodum induit manſuetudinem, vt iam *Deus miſericordiarum*, & *Deus totius conſolationis* à D. Paulo vocetur. Ac tandem (quod præſertim huic argumento conuenit) ſicut arbor illa ficus ab omni fulgure immunis erat; ita beatiffima Virgo à pecca-

ti originalis fulgure, à quo nemo non percuitur, immunis ipſa fuit. His omnibus addamus, quod, cum ficus ita egregiè beatam Virginem adumbret, myſterio vacare non poteſt, inter omnes arbores de ſola ficu Chriſtum dixiſſe, vt ab ea diſceremus propè eſſe æſtatem: id arbitror conſulto dixiſſe, quia Conceptione beatæ Virginis per ficu adumbratæ monemur aduentum Chriſti, qui ex ea natiſciturus erat, propè iam adēſſe. Quod ſi Chriſtus Dominus ficum maledixit, id certè fuit, quia fructu carbat; ab hac tamen maledictione longè aberat Maria, quæ fructum edidit Chriſtum Dominum Patri conſubſtantialem, per quem facta ſunt omnia. Ex quo infero in eo eſſe diſſimilem Virginem ficu (quamuis id Mariam etiam excellentiam commendat) quòd fructus illius nociuus erat ad mortem: *In quacunq; die ex eo comederis, morte morieris*; fructus tamen Virginis, antidotum fuit, & ſalus ad vitam; vnde ille prohibitus fuit, comedi, iſte ſub præcepto iuſſus eſt manducari: *Niſi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius ſanguinem, non habebitis vitam in vobis*.

Verum, vt ad inſigniorē, ac celebriorem arborem me conuertam, ſponſum video maligranati arbori Virginem comparafſe: *Emiſſiones tuæ Paradijſus malorum punctorum pomorum fructibus*: vel, vt alii legunt: *maligranatorum*. Obſeruatione dignum eſt, florem maligranati propterea rubicundum, & diademate coronatum oriri, quia fructus eius rubicundus eſt futurus, & inter omnes alios primatum habiturus: quem admodum ergo natura habito reſpectu ad fructum maligranati, florem rubicundum, & coronatum produxit; ſic diuina Sapientia, quæ non minus ſollicita fuit in ordine ſupernaturali habito reſpectu ad Chriſtum futurum fructum huius Mariani floris, à principio ſuæ Conceptionis, ardentiffimo amore beatam Virginem accendit, ac diademate charitatis, conceptionem, quæ caput vitæ illius fuit, redemit. Vnde cum

Dioſc. lib. 1.
cap. 45.
D. Iſidor. li.
17. orig. c. 7.

Luc. 1.

Hugo Card.
ſup. Lucam
c. 21.

Genef. 3.

Pſalm. 93.

2. Cor. 1.

Luc. 21.

Marc. 11.

Genef. 2.

Ioan. 6.

Cant. 4.

um in hac sua Conceptione, velut regina diuinæ gratiæ coronata, instar mali-granati proderit, manifestū est. sub miferā Demonis seruitute minimè tunc iacuisse, nec enim in vna sede morantur seruitus, & libertas; vilia mancipii insignia, & coronæ regia maiestas.

Tandem, vt iam coronidem meæ orationi imponam, silentio minimè præterire possum, beatam Virginem cum Palma se composuisse: Sicut Palma exaltata sum in Cades. Plinius de naturali historia ait: phœnix græcè, idem est, quod latinè Palma; quod beate Virgini absque macula conceptæ rectè conuenit: est enim in hoc inter puras creaturas instar phœnicis, inter omnes aues, vt ob id etiam meritò de ea dici possit, quòd canit Ecclesia: Nec primam similem visa est, nec habere sequentem. Nam, cum omnes filii Adæ naturali propagatione concepti, ab infestissimo hoste peccati originalis miserè vinciantur, ac Diaboli seruituti subiiciantur; Virgo tamen, tanquam victrix horum hostium, prodit in sua conceptione triumphalem Palmam in signum victoriæ manu portans; eius arma, folia eiusdem Palmæ representant, cum hæc formam, ac figuram ensis præferant; nec non & spinæ ex ligno eius erumpentes, quæ Diabolum grauiter punxerūt. Quod si contempler in Palma id, quod idè Plinius ex Aristotele præcitato loco commemorat, Conceptionis Marianæ, quæ diximus, facile quisque vera esse cognoscet: ait enim à principio sui ortus, pulcherrimam esse arborem, ita vt, nec per momentum insignis eius pulchritudo ei deficiat; id, quæso, quid aliud aptius præsignificare potuit, quàm beatam Virginem à principio suæ conceptionis pulcherrimam extitisse, ita vt, nec per momentum diuinæ gratiæ pulchritudo ei defuerit. Atque ad hæc omnia arborum genera beatam Virginem in sua Conceptione adumbratam respiciens sponsus, præcitata verba dicebat: *Emissiones tue sicut Paradisus*, cum enim emis-

siones significant propaggines plantarum, perinde fuit, ac si diceret: Propaggines virtutum tuarum, non secus me recreant, ac saluberrimus, & amoenissimus voluptatis paradysus, qui mortalium animos reficere solet.

HOMILIA XVII.

Multipli eruditione tam sacra Scripturæ, quàm Iurisciuilis docetur, beatissimam Virginem propriissime dici, & fuisse redemptam per Christum, quamuis nunquam sub peccati originalis seruitute iacuerit; simulq; ostenditur, quantum intersit inter Christum, & Virginem, quoad carentiam culpæ originalis.

MEVGNANTES immaculatam Virginis Conceptionem arbitrantur, quod si absque peccato originali conciperetur, non fuisset à Christo redempta; quia vbi non est captiuitas, non habet locū redemptio. Sed hæc rationem subtiliter dissoluit noster Scot. 3. dist. 3. q. 3. dicens: excellentiorè redemptionis modum esse, præseruare aliquè ne cadat, quàm ipsum postquam cecidit, eleuare; sicut melius est, aliquè à vulnere defendere, & præseruare, quàm, post vulnerationem, remedium ei adhibere, vt constat ex lib. 1. C. quando licet vnicuique sine Iudice vindicta. Vnde Diuus Augustinus super D. August. Genesim ad literam ait: *maiorè gratiam impendi illi, cui conseruatur innocentia, quàm cui remittitur culpa*: primò ergo modo Christus Matrem suam redemit, quod optimè ostendit Ieremias Threnorum 1. dicens: *Torcular calcavit Dominus Virgini filie Iudæ*: Nunquid calcavit Crucis torcular foli Virgini? minimè, quia

M etiam

Eccles. 24.
Plin. lib. 13.
cap. 4.

Plinius.

Genes. 4.

Scotus.

D. August.

super Genes.

Thren. 1.